

♣
Ötödik éve jelenik meg színes kiadásban a Shanghai Fuxianhai Exlibris Társaság és Múzeum újságja, mely korábban Vén Zoltán munkásságát ismertette számos reprodukcióval. A 2011. évi első számában most Ürmös Péter isztambuli találkozóra készített ajándékmappájának ex libriseit mutatta be, a szintén színes reprodukciók fa- és linómetszetű, valamint egy rézkarc technikával készült könyvjegyet ábrázolnak.

-Ü-

♣
SELCEXPRESS Nr. 84.: Októberben 6-tól 31-ig Kiskunhalason Herbert Schwarz Kronachból kiállítást rendez a Szilády gimnáziumban „Zeneszerzők az ex libriseken” címmel.

KÖNYVESPOLC

ÖTVEN ÉV KRONOLÓGIÁJA ÍRÁSBAN ÉS KÉPBE

Rohanó és folyton változó világunkban öt évtized szinte egy pillanatnak tűnik. A szegedi gyűjtőcsoport ötven évéről közreadott jubileumi évkönyv azonban arról tanúskodik, hogy ez a pillanat számtalan értéket hordoz magában. 1961-ben elsőként megalakult – és még ma is élő és működő – vidéki csoport a nagymúltú szegedi grafikai hagyományok folytatója, hiszen az életre hívó Kopasz Márta már a harmincas években is meghatározó személyisége volt a város művészeti életének.

A „Visszatekintés”-ben Rác Máriaival végigjárhatjuk azt a gazdag utat, mely Kopasz Márta alapító lépésétől az évek során kialakult és a hazai és nemzetközi kapcsolatokon át eljuthatunk a mai napig. A hazai kapcsolatok sok-sok személyes barátság mellett arról is számot adnak, hogy gyűjtők és gyűjtőkörök miként lettek nemcsak cserepartnerek, hanem egy jó és szép ügynek az együttműködői is (pl. kiállítások rendezésével, találkozók, látogatásokkal, vagy éppen egy-egy beszámoló megjelentetésével).

Időrendben olvashatunk a hazai és nemzetközi találkozókról, hazai kirándulásokról, kiállításokról. Jól nyomon követhetjük azokat a helyszíneket, melyek a gyűjtőmunka és az ismeretszerzés műhelyei voltak. Pontos és naprakész felsorolás áll rendelkezésünkre a helyi művészek várostól kapott elismeréseiről. Végül az évkönyv név szerint felsorolja azokat, akik 1961-2010 között a csoport tagjai voltak. A másik névsorban a 2011. évi művész tagok és gyűjtők neveit ismerhetjük meg. Forrásmunkák jegyzéke és kitűnően válogatott illusztrációs anyag teszi teljessé az évkönyvet.

Az évkönyv bevezetőjét Szeged mai polgármestere, dr. Botka László írta, aki elismerő szavait így fogalmazta meg: „Örömmel szolgál, hogy a születésnapját ünneplő egyesület egy új szintet varázsol e nagyszerű palettára, s mindnyájunkhoz közelebb hozza a kisgrafikát, és e művészeti ág kiemelkedő szegedi alkotóit.”

Az előszó dr. Soós Imre munkája. Írásában azt a folyamatoságot emeli ki, mely a változó évtizedekben – amikor vidéki csoportok egymásután szüntek meg – is biztosította a „megszakítás nélküli” múltat és jelent.

Angol és német nyelvű rezümével zárul a kötet.

(A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület szegedi csoportjának jubileumi évkönyve 1961-2011. Kiadó: A KBK Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület szegedi csoportja, 2011. 64 p.)

Lenkey István

Hic liber mihi est (Ez a könyv az enyém)

Tudósok és tudományos intézetek exlibrisei
A Lengyel Tudományos Akadémia Könyvtára
Krakkói Metszettárának Első Exlibris Kiállítása (Krakkó 2010)

Krakkóban tudományos intézetek és tudósok exlibriseiből rendeztek kiállítást 2010-ben, remélhetőleg az elsőt majd több is követi. A kiállítás alkalmával színvonalas katalógust is kiadtak.

Részlet a katalógus előszavából: „*A könyv könyvekből születik*” – jelentette ki Umberto Eco. Hozzátehetjük, hogy könyvből született az exlibris is, amely ezután izgalmas önálló életbe kezdett. Húsz év sem telt el Gutenberg találmánya után, és 1470-ben megszületett az első ismert német exlibris, majd országok sora vette át ezt a szokást: Svájc (1498), Lengyelország (1516), Franciaország (1529)... A lengyel exlibris története hosszú és gazdag. A 14. századi kéziratok kódexek protoexlibriseitől (pl. címeres pergamen Biblia) a királyi udvar és számos tudós könyvtárában található superexlibrisektől ível a tulajdonképpeni exlibrisig, amely máig betölti a tulajdon megjelölésének szerepét. Európában már a XVI. század végén elterjedt, a nyomtatás és a grafikai technológiák fejlődése következtében...

Lengyelország sem maradt le, mind Krakkó, mind a lengyel exlibris történetében fellendülés volt. Haller műhelyében készült 1517-ben igaz, nem az első, de a második lengyel exlibris, amely Maciej Drzewicki primás könyveit jelölte...

A Lengyel Tudományos Akadémia (PAU i PAN) Tudományos Könyvtára Krakkói Metszettárának gyűjteményében két évvel ezelőttig 664 lap volt, ez mára közel 15 ezerre nőtt. Az adományozók: Lech Kokociński, majd Krzysztof Kmieć, Jerzy Napieracz, Zbigniew Osenkowski, Krzysztof Świtala, Czesław Woś, Andrzej Zamirowski voltak.

A kiállított lapok a lengyel exlibris utolsó száz évét ölelik át. A legrégebbi 1906-ból való: a Jagelló Könyvtár számára készítette Jan Bukowski (kat.sz.: 21). A legfrissebb 2010-ben készült: a kiállítás saját exlibrise Krzysztof Kmieć linóleum-metszete, amelynek egy beragasztott példánya is emeli a katalógus értékét.

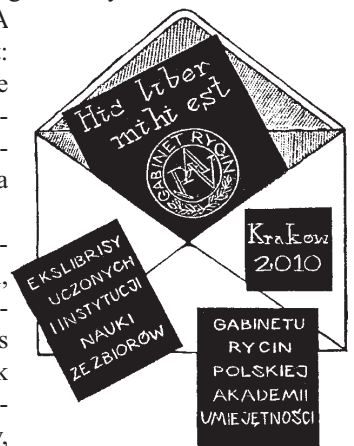
A mostani kiállítás szerkezete az exlibrisek tulajdonosai, tudományos, oktatási intézmények, nyilvános könyvtárak és maguk a tudós tulajdonosok köré szerveződött, szakterületenként, mint orvostudomány, biológia, műszaki tudományok stb.

Összesen 278 exlibris képviselte a lengyel tudományt és könyvkultúrát, de bemutatnak Lech Kokociński gyűjteményéből származó dúcokat és exlibris-irodalmat is.

Külön ki kell emelni néhány nevet, akik nemcsak tulajdonosok, hanem maguk is alkotó művészek illetve gyűjtők: Krzysztof Kmieć – gyógyszerész, Zygmunt Gontarz – vegyész, Zbigniew Józwick – botanikus, Bohdan Rutkowiak – állatorvos.

Közeledik a 2016. év, amelyet a gyűjtők szándéka szerint az 500 éve létező lengyel exlibrisnek szentelnek. Ez remélhetőleg alkalmat nyújt majd nagy kiállításokra, intézményes kiadványokra.

Semsey Ágnes

Krzysztof Kmieć linómetszete,
X3 (2010), 84×64

AEM UNA STORIA PER IMMAGINI

(Gli ex libris narrano 100 anni di storia)

c. olasz katalógus kapcsán

Az AEM (Azienda Energetica Municipale) milánói központú észak-olaszországi energetikai vállalat 100 éves fennállása alkalmából hirdetett nemzetközi ex libris pályázatot.

A témakiírás szerint az ex libriseknek témájukban kapcsolódniuk kellett a vízerőművek világához, utalniuk kellett az AEM történetében fontos szerepet játszó természeti környezetre, épületekre, helyekre, a világítástörténet során használt technikai eszközökre. Irányadóan a következő területek, települések szerepelhettek az alkotásokon: Valtellina, Stelvio hegyei, Bormio, Grosio, Grosotto, Livigno, Lovero, Mazzo di Valtellina, Sernio, Sondalo, Tirano, Tovo di Sant'Agata, Valdidentro, Valdisotto, Valfurva, Vervio, Villa di Tirano és Morbegno. A vízerőművek világára utaló témák: ipari épületek, gátak, zsilipek, vízátelők, víztározók, csőhálózatok, villamos távvezeték, gépek és világítás, turbinák, generátorok, dinamók, transzformátorok, elektromos panelek, utcai lámpák és lámpatestek – mindez elhelyezhető volt vidéki vagy városi környezetben egyaránt. Az ex libris kompozíciójának az alkalomhoz illően tartalmaznia kellett az „Ex libris AEM 1910–2010” kifejezést.

Az évforduló alkalmából meghirdetett pályázat kapcsán katalógus is készült, melynek bevezető tanulmányai betekintést nyújtanak az ex libris olaszországi történetébe, külön hangsúllyal a valtellini térségre vonatkozóan, ill. az AEM vállalat történetéről is tájékozódhatunk. A könyv második fele a tulajdonképpeni versenykatalógus. A versenyen 35 országból 219 fő vett részt, 484 műalkotással. A 2010. szeptember 4-én összeülő zsűri tagjai voltak: Gian Carlo Torre, Benoit Junod, Adriano Benzi, Mauro Chiabrande, Dante Fangaresi, Marco Picasso, Franco Maria Ricci, Gabriele Scaramuzza, Bruno Ciaponi Landi, don Remo Bracchi.

A magasnyomású és a mélynyomású kategóriában külön hirdettek eredményt. A xilográfia kategória első három helyezettje: Stefana Semolini (I), Valerio Mezzetti (I), Fernanda Paulette (U), a kalkográfiaiban az első három helyezett: Pietro Paolo Tarasco (I), Vincenzo Gatti (I), Yukiko Hayashi (J) lett. Különdíjat kaptak azok művészek, akik 5 munkából álló sorozattal mutatták be az AEM történetét: Ettore Antonini (I), Nino Baudino (I), Peter Bratka (CZ), Enriquer Persico (RA), Luigi Casalino (I) stb.

A katalógus a következő tematikus csoportosításban nyújt betekintést a legjobb alkotásokba: Valtellina földrajza és lát képe, Növényzet és állatvilág, Fényforrások, Allegóriák, Városok, Férfi munkások, Távvezetékoszlopok, Gátak és elöntött falvak, Erőművek, Milánó és az energia, Áramfejlesztő gépek, Transzformáció.

A bemutatott grafikák alkotói közt magyarok is szerepelnek: Böröcsök Attila és Éles Bulcsú Debrecenből, Nagy László Lázár Ceglédéről, Ürmös Péter, Varga Edit és Vén Zoltán Budapestről.

A versenyről, az ex librisekből rendezett kiállításról az alábbi internetes elérhetőségen olvashatnak az érdeklődők: <http://www.craem.it/craem/cms/circolo/chisiamo/comunicazione/aem-exlibris-English.html>.

Gratulálunk a sikeres magyar részvételért.

Vasné Tóth Kornélia

Debreceni művészek erotikus grafikái

A *Grafikusművészek Ajtósi Dürer Egyesülete 2000-2005* című kiadvány után ezzel a címmel látott napvilágot egy újabb reprezentatív kiadvány Debrecenben dr. Baráth Magdolna és dr. Rózsa László kiadásában. És tegyük hozzá: gondozásában. Amit – egyebek mellett – nem csak a kötet kifogástalan tipográfiai kivitelezése, hanem a bevezető tanulmányok is jelzik. Dr. Udvardy Ildikó bevezetőjében (*Erotika a művészetben*) – többek között – az erotika és pornográfia különbözőségéről, s arról ír, hogy az „az érzéki szerelem az emberi eszmélés és művészet egyik, az emberiség történetével egyidős örök téma.” (Bevezető soraihoz csupán egy apró kiegészítés: A rendszerváltást követő második erotikus kiállítást nem 2001-ben, hanem 2000-ben, a Derkovits Galériában rendezték meg „*Szextember. Erotika a kortárs művészetben*” címmel.) Dr. Vajda Mária tanulmányában (*Erotika és képzőművészet*) sokoldalú fogalmi, esztétikai megközelítések mellett történeti áttekintést nyújt az erotikus művek külföldi és hazai kiállításairól, így arról, hogy pl. az ex libriseiről is világszerte ismert Franz Bayros 1913-ban Budapesten rendezett tárlatát a rendőrség betiltotta, anyagát elkoぼzta.

A szerző – az ex libris sajátosságaira, debreceni hagyományaira is kitérve – szól az erotikus ex librisekről is. Ezt illusztrálják a szöveg között bemutatott „szex librisek”: László Ákos, Tamás István, Vincze László linómetszetei és Szilágyi Imre három rézkarca és linómetszete.

A kötet a múlt században élt alkotók – Medgyessy Ferenc, Holló László, Félegyházi László – mellett 19 kortárs művész, köztük az ex librisei révén is népszerű Józsa János grafikáit mutatja be. Köztük két vendégművészt, Boros Attiláét (aki az *Erato* legújabb kiadását illusztrálta) és Usztin Andreáért, aki egyedülként linómetszetekkel jelentkezett. A grafikák előtt a művészek saját maguk állították össze életrajzukat és arról is írhattak, amit fontosnak éreztek műveikkel kapcsolatban. Így van, aki csak egy József Attila verset közölt, többségük azonban a vallomások vagy tárgyyszerű gondolataik mellett felsorolta tanulmányait, egyéni és csoportos kiállításait, tagságát a különböző művészeti egyesületekben, díjait és elérhetőségének adatait.

Sajnos nincs terünk a bemutatott grafikák elemzésére, így csak – az említetteken kívül – az alkotókat soroljuk fel: Baráth Pál, dr. Babibka Kornél, Burai István, Dombi Ákos Géza, Gonda Zoltán, Hatvani Ádám, Józsa Poppea, Máthé András, Papp Károly, Potyók Tamás. Az albumot lapozgatva összességében megállapíthatjuk, hogy kifejezőmódjában, kompozíciós

nemes Török János rézkarca, C3/3, (1950), 115×63

eljárásaiban rendkívül változatos, sokszínű alkotásokkal szembeülhet az olvasó. A kiadvány nem csak a debreceni, de a hazai grafikusművészet fontos kézikönyve, bibliográfiai adatai alapján pedig a *Kortárs Magyar Képzőművészeti Lexikon* hasznos kiegészítője is. (Debrecen, 2010, Szerk. dr. Rózsa László, 136 lap, a kiadó címe: laszlorozsa@chello.hu)

Arató Antal

PÁLYÁZATOK

A **Kossuth Lajos Tudományegyetem Baráti Köre** kisgrafikai pályázatot hirdet „**100 éves a Debreceni Egyetem**” címmel.

E témában a hagyományos eljárásokkal készült, max. 13×13 cm méretű grafikák nyújthatók be, melyek a tudomány szimbólumait és/vagy Debrecen jellegzetes egyetemi épületeit mutatják be. Egyedi rajzok, xerox másolatok, vagy digitális eljárással készült munkák kizárva.

A kisgrafikákkal emlékezünk és állítunk emléket a centenáriumnak. Minden beadott pályázatban 5 nyomat és a dúc vagy nyomólemez is elküldendő. A dúcokat ill. lemezeket biztosított, vagy tértivevényes ajánlott küldeményként kérjük feladni. A kiállítás végeztével a rendezőség a dúcokat, lemezeket kérésre visszapostázza.

A beküldött nyomatok a kiíró intézmény tulajdonában maradnak, azokat kiadványaikban felhasználhatják, ill. más kiállításon bemutathatják.

A kiállításon való részvétel ezen feltételek elfogadását jelentik.

Az anyagot **2011. október 31-ig** kérjük küldeni a következő címre: **Kossuth Lajos Tudományegyetem Baráti Köre, 4010 Debrecen, Pf. 79.** További információ kérhető Dr. Lenkey Béla elnöktől a megadott címen, vagy kltcbk@citromail.hu e-mailen; vagy a 30/6248903-as telefonon. A pályamunkákat 2012 januárjában a Debreceni Egyetem Élettudományi Galériájában kiállításon bemutatjuk, ahol az első három nyertes pályázatot jutalomban részesítjük.

*

A 2012-ES FINNORSZÁGI NEMZETKÖZI FISAE KONGRESSZUS EX LIBRIS PÁLYÁZATÁNAK KIÍRÁSA

1. A résztvevők az utóbbi két évben (2010 és 2012 között) készült ex librisekből maximum öt darabot küldhetnek, darabonként három példányban, amelyek a pályázatot kiíró egyesület tulajdonában maradnak.

2. Minden grafikai és nyomtatási technika elfogadott korlátozás nélkül.

3. Minden műnek tartalmaznia kell az „ex libris” szót, vagy annak a nemzeti nyelvben megfelelő kifejezést, valamint annak a személynek vagy intézménynek a nevét, akinek a számára készült a könyvjegy.

4. Minden nyomaton szerepelnie kell az aláírásnak, illetve kézzel írt nyomat. A nyomat hátoldalán szerepeltetni kell az alábbi adatokat: a művész neve, az előállítás technikája és éve, valamint a tulajdonos nevét ismételtelen le kell írni. Nem latin betűs feliratok esetében a megfelelő szövegmagyarázatot illetve átírást lehetőleg angol nyelven kell szintén a nyomat hátulján feltüntetni.

5. A művek maximális mérete 21×15 cm lehet.

6. A művek feladásánál a legnagyobb gondossággal kell a csomagolást megválasztani, hogy a szállítás közben a küldeményt károsodás ne érje. Feladási határidő 2012. április 1., a postabélyegző dátuma a mérvadó.

7. A műveket a következő címre kell küldeni:

Exlibris Aboensis
Mertatie 12,
FI-21100 Naantali – Finnország

8. Legalább tíz díjat adnak át a tiszteletdíjakon felül.

9. Az elbírálás szempontjai között döntő lesz a művészi szépség, a szöveg és kép kompozíciós egysége, a mű esztétikuma és a technikai kivitelezése.

10. A zsűri tagjait az Exlibris Aboensis Egyesületből, Naantali Városháza Művelődési Osztályáról valamint a Turku Grafikai Szövetség tagjaiból delegálják.

11. A beválogatott művek szerzői ingyenes katalógust kapnak.

12. Az Exlibris Aboensis Egyesület fenntartja magának a jogot a beküldött anyag további felhasználására.

13. A legjobb munkákat a 2012 augusztusában a XXXIV. FISAE Kongresszus helyszínein, Naantali, Tur és Raisio kiállítótermeiben mutatják be, és vándorkiállításokként még más városokban is szerepeltetik.

14. A pályázaton résztvevők a zsűri döntését és a pályázati feltételeket elfogadják.

15. A művekkel egyidejűleg az alábbi jelentkezési lapot kitöltve kéri elküldeni.

ANMELDUNGSFORMULAR:

Die Exlibriswettbewerb des FISAE
XXXIV Internationalen Kongresses in
Finnland.

Vorname / Keresztnév:

Familiennome / Családnév:

Adresse / Cím:

Telefonnummer / Telefonszám:

Händi / Mobilszám:

Emailadresse / E-mail cím:

WWW-Seite / Web oldal:

*

A tatabányai Kortárs Galéria
2011. november 4-e és 31-e között
„EX LIBRIS – A ZENE”

címmel országos tárlatot rendez Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából.

A zene egészen egyedülálló művészetét sokan sokféleképpen próbálták megfogalmazni, mi a képzőművészetet hívjuk segítségül, hogy legyen a megfoghatatlanság közvetítője a szellem megtestesítője. A Kortárs Galéria ezen felhívásával szeretné gazdagítani a már XVI. század óta jegyzett művészeti ágat.

A pályázat meghívásos és szabadbeadásos rendszerben a beérkezett munkák zsűrizésével történik. A pályázatra beküldhető minden olyan munka, amely 2008 és 2011 között készült, és nem haladja meg a 210×110 mm-t (papíron). A grafikákon kötelező az „ex libris” felirat, vagy ezzel egyenértékű szó, esetleg „ex musicis”, Liszt neve, illetve a zeneiség szimbolikája.

Csak hagyományos sokszorosító eljárásokkal (C, X, S) készített pályamunkákkal lehet indulni.

Maximum **6 alkotással** lehet pályázni.

Eredeti nyomatokat kell beküldeni, **3 szignózott példányban**. A papíron esztétikusan kell a lenyomatnak elhelyezkednie. Paszpartúzni vagy más lapra felragasztani nem szabad. A be-